

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXX (24)

No. (števil.) 24

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

17. junija 1971

Kot odmev

nekdanjih dni...

Atentat, ki so ga v torek, 8. t. m., v Čilu izvedli na bivšega podpredsednika in notranjega ministra Feieve vlade, Edmunda Pereza Zujovića, o čemer smo le na kratko pisali v zadnji številki, je razburil ameriško in svetovno javnost. Padla je nova smrtna žrtev bratske nestrpnosti, slepote, mržnje, fanatizma. Padel je mož, ki mu je bila močno pri srcu usoda Čila, njegova svoboda in bodočnost.

Ozadje tega, na videz brezsmiselnega atentata, ostaja še vedno skrito, in najbrže nikdar ne bo dokončno razjasnjeno. Saj sta glavna storilca, brata Calderón, padla pod streli policije; eden smrtno zadet, drugi pa, lahko ranjen, si je sam vzel življenje, kot je bilo objavljeno. A nas trenutno zanima bolj drug vidik dogodka. Vzrok, da je ravno v tem času, ko se Čile nahaja na razpotju, padel strel in prinesel smrt enemu vodilnih mož čilske krščanske demokracije. Brali smo zlonamerne izjave čilskih levičarskih skupin, ki so skušale krivdo vreči na desničarske ekstremiste. Brali prazne vladne izjave o kaznovanju, ki bo doletelo storilca. A zasledili smo tudi v čilskem in svetovnem časopisju dvomna ugibanja, če ni morda to le maščevanje za nek dogodek, ki se je odigral v času, ko je bil Zujović notranji minister, pri čemer je zgubilo življenje nekaj ljudi. Dogodek, pri katerem ubiti Zujović ni imel nobene osebnega neposrednega, niti posrednega stika. Tako pisanje nas le preveč spominja na komunistično krilatico, ki jo je OF pri nas v Sloveniji obešala svojim žrtvam: „Brez krivde gotovo ni bil.“

A sedaj pogledimo dejstva. Najprej osebnost Pereza Zujovića. Bil je vodilna oseba čilske krščanske demokracije, pa eden njenih najbolj protikomunističnih veljakov. Na tej točki je bil diametralno nasproti Tomiću. Bil je tudi ostro proti brezsmiselnemu sodelovanju s sedanjo vlado socialistične Allendeje. Poleg tega pa je bil načelno popolnoma zvest bivšemu predsedniku Frei.

Še drugo dejstvo. Brata Calderón in njuna skupina pripadajo organizaciji VOP (Vanguardia Organizada del Pueblo — Ljudska organizirana avantgarda). Naj Allendeju vdani MIR še tako govori o skrajnem ekstremizmu one organizacije, se metode obeh za časa demokratske vlade niso bistveno razlikovale. Sploh so levičarske prevratne skupine še vedno trdno povezane med seboj.

Še en činitelj. Krščansko demokratiški senator Osvaldo Olguín je v petek, 11. v čilskem parlamentu obtožil šefa civilne policije Eduarda Paredesa, da je bil in je še vedno v zvezi z levičarskimi prevratnimi gibanji. Dotični funkcionar ni mogel utemeljeno ovreči Olguinovih obtožb. Zujović, kljub opozorilu, sploh ni bil varovan, kot bi sicer spričlo svojega položaja moral biti.

Lahko bi še naštevali razna dejstva: krščansko demokratiška zmaga v južnih provincah pri zadnjih volitvah, čedalje večja opozicija proti brezsmiselnemu Allendejevi politiki, nevarnost, da vlada propade s svojimi predlogi v kongresu, prav zaradi odpora krščanske demokracije... Vse to pa vodi k zaključku: Nujnost čilskih levičarjev je bila, da protikomunist Zujović izgine iz politične pozornice, pa čeprav mora izginiti tudi s sveta. „Revolucija zahteva žrtve...“, se najlepše prilega temu dogodku.

Kot nekoč v Sloveniji, tako se danes v Čilu odigrava usodna dejanja. Morda so okoliščine nekoliko spremenjene. Drugi ljudje, drugačna možnost komunistične zmage. A metode so skrajno podobne. Kadar se nasprotnika ne da pridobiti, prepričati ali ustraševati, tedaj ga je treba za vsako ceno spraviti s poti.

Čilski dogodki tvorijo svojevrstno simfonijo. Njeni zvoki nam kot v odmevu privabljajo spomin na tiste že oddaljene, težke čase...

„UNIVERZA JE ZASEDNA“

„ZA PROCES DEMOKRATIZACIJE JAVNEGA ŽIVLJENJA...“

Pred kratkim smo v našem tedniku povzeli poročilo tuje tiskovne agencije o študentski zasedbi Filozofske fakultete v Ljubljani. Sedaj je uredništvo dobilo podrobno poročilo, ki ga tu objavljamo:

Protestno študentsko gibanje proti obstoječim družbenim razmeram v Socialistični republiki Sloveniji in proti razmeram na ljubljanski univerzi posebej je javno nastopilo že v ponedeljek, 24. maja t. l. V avli fakultete se je ta dan dopoldne zbralo okrog 150 študentov, ki so javno izrazili, da se ne strinjajo s kazenskim postopkom, ki je bil uveden proti trem njihovim tovarišem.

Izvršni odbor odbor študentske skupnosti na fakulteti je tudi izdal letak, v katerem je pozval na izredno skupščino ter v njem med drugim pravi: „Sodne oblasti zavlačujejo obravnavo in čakajo na počitnice.“ Dalje v letaku pravijo, da sodišče „še do danes“ ni odgovorilo na vprašanje o nadaljnjem postopku zoper omenjene študente, hkrati pa oblasti označujejo proces za političen, kar „sovpada z današnjo represijo proti študentom.“

Letak ob koncu pravi, da se študentje „ne smejo pustiti izigrati“ in da bodo „moral, če ne bo drugega izhoda, preiti na zasedbo fakultet in začeti z gladovno stavko.“

Ozadje teh sklepov študentske skupnosti na Filozofski fakulteti (vodje so člani partije, dasi mnogi samo po izkaznici, ne po prepričanju) so bili naslednji dogodki:

„TA DRUŽBA JE SPET RAZREDNA“

14. aprila t. l. so imeli študentje na Aškerčevi cesti pred Filozofsko fakulteto javno protestno zborovanje. Na tem zborovanju, ki je bilo prenašano z zvočniki, je študent J. M. iz Ljubljane, „hujskal“, kakor pravo komunistični okrožni javni tožilec dr. Anton Skobir, zbrane študente z besedami: „Shod prav gotovo še ni končan, ker še ni dosegel svojega namena... Vedeti moramo, da ta družba ni družba, ni enotna družba, da smo vendar mi in drugi. Ta družba je spet razredna družba. Zato vas v svojem imenu s svojimi iniciativami pozivam, da ostanete vsi tukaj. Škoda, da nismo naredili španski jezdecev z žico, zadaj pa bi morali stati naši ostrostrelci, ki bi streljali policaje naravnost med oči.“

Študent Filozofske fakultete A. F. je 5. in 6. maja t. l. izobesil v avli fakultete dva plakata z naslovom „Policijski teror“ kjer med drugim stoji: „Dogodilo se je v Ljubljani 24. aprila 1971. Študentje — nastopil je čas gverile, uprimo se avtoritarizmu“ in „Študentje — nastopil je čas gverile — strmino se v boju proti avtoritarizmu in porajajočemu se kapitalizmu!“

Študent L. M. z Elektrotehniške fakultete pa je 7. maja t. l. v gostinskem lokalu „Mrak“ v Ljubljani zabavljaval čez dikatorja Tita in družbene razmere ter je med drugim govoril: „To ni socializem, proč z rdečo buržoazijo, dol s komunisti... Rdeče knjižice (partijske legitimacije — op. ur.) bi zažgal sredi Trga revolucije v Ljubljani... Glej komunistične svinje, kaj počenja, to ni socializem...“

Komunistični okrožni javni tožilec dr. Anton Skobir obtožuje omenjene tri študente, da so „storili kaznivo dejanje žalitve predsednika države... kaznivo dejanje sovražne propagande... ker so ščuvali k nasilni spremembi družbene in državne ureditve... kaznivo dejanje hujskanja k upiranju.“

„SOGLAŠAMO Z AKCIJAMI ŠTUDENTOV“

Pedagoško-znanstveni svet univerze v Ljubljani je nato na svoji 5. redni seji 25. maja t. l. (kljub „prazniku“ Titovega 79. rojstnega dne) poslušal poročilo dekana filozofske fakultete in študentskega akcijskega odbora o „intervenciji organov javne varnosti“ (policije) v zvezi s študentskimi akcijami. Na podlagi teh poročil in razprav

je pedagoško-znanstveni svet pod predsedstvom prof. dr. ing. Mirjana Grudna kot rektorja univerze potegnil s študenti in med drugim javno pribil, da „soglašajo z akcijami študentov“ za doseg, „utemeljenih in upravičenih zahtev“, med katere šteje „zlasti tiste zahteve, ki merijo na ureditev položaja in vloge univerze v družbi, na ureditev položaja študentov in seveda tudi tiste zahteve, ki so v zvezi s pospešitvijo procesa demokratizacije javnega življenja.“

Pedagoško-znanstveni univerzitetni svet nadalje protestira proti poseganju policije na univerzo brez „predhodnega dogovora z rektorjem oziroma pristojnim dekanom, po potrebi pa tudi s predstavniki študentov“ in zahteva, da je treba „kazenski postopek“ zoper nekatere študente v skladu z veljavnimi predpisi pospešiti. „Isti svet tudi s protestom ugotavlja, da „sredstva javnega obveščanja včasih enostransko in pomanjkljivo obveščajo javnost o dogodkih in o stanju na univerzi ter o stališčih študentskega gibanja. Sprito tega pedagoško-znanstveni svet univerze poziva odgovorne dejavnike pri sredstvih javnega obveščanja, naj poskrbijo za objektivnost in odprto poročanje tudi o teh vprašanjih.“

Ker na svoje proteste ne študentje ne pedagoško-znanstveni svet ljubljanske univerze niso dobili od komunističnih oblasti zadovoljivega odgovora, kljub zadevni „interpelaciji“ v slovenskem komunističnem parlamentu „poslanca“ študenta Toneta Remca“, so študentje nato 26. maja t. l. ob 10. uri dopoldne „za nedoločen čas“ zasedli poslopje Filozofske fakultete na Aškerčevi cesti. Izobesili so transparent: „Univerza je zasedena!“

13 TOČK IN PARTIJSKA SKLEROZA

Vzrok za zasedbo so študentje izrazili v 13 točkah, od kazenskih postopkov zoper tri študente, preko zahtev za suverenost sodišč in reforme univerze in študija na njej do problemov socialne diferenciacije. Sklenili so, da ne bodo šli na cesto, za mirno zasedbo fakultete pa so dobili privoljenje tako dekana filozofske fakultete, kakor njegovega pedagoško-znanstvenega sveta.

Popoldne istega dne so imeli na fakulteti zborovanje, na katerem je med drugim govoril tudi dekan fakultete prof. dr. Dragotin Cvetko. Ta je podprl stališče znanstveno-pedagoškega sveta fakultete in soglašal s študentskimi akcijami. Tajnik univerzitetnega partijskega komiteja Gojko Stanič pa je skušal miriti študente, da ne bi svojih vprašanj „reševali fizično. Voditi je treba predvsem intelektualno bitko,“ je skušal dialogirati Stanič.

Zasedba Filozofske fakultete je potekala tudi še v petek, 28. maja. Študentje so takoj začeli izdajati tudi svoje fakultetno glasilo, ki so mu dali naslov „SP“ (Slovenski poročevalec? — op. ur.), s profesorji, ki so kljub zasedbi prišli na fakulteto, pa so „razpravljali“ o „dilemah, ki danes ne pretresajo samo naše univerze, temveč univerze povsod po svetu“, kakor je zapisal neki D. Ž. v ljubljanskem Delu.

Pred fakultetnim poslopjem so se vse dni zasedbe zbirale gručice ljubljancev in komentirale razvoj. Študentje so uživali simpatije pebivalstva, dasi je padla marsikatera pikra opazka tudi na njihov račun. Odgovornost za sedanje brezupne družbene in gospodarske razmere, ki zadevajo tudi najvišje slovenske učne ustanove, kakor je ljubljanska univerza, nosijo namreč partijski izobraženi sloji, ki krojijo vso usodo slovenskemu narodu. Ta pa nikakor ni rožnata, tudi za uporniške študente ne, dokler se ne bodo vsi otrsli partijske ideologije in vodstva.

MOTORNİ VLAKI V SLOVENIJI

Velika mariborska tovarna železniških vozil je sklenila pogodbo o kooperacijski proizvodnji štiriosnih dieselskih motornih vlakov s Fiatom. Proizvodnja naj bi stekla že prihodnje leto.

Frei acerca de América latina

El ex-presidente de Chile, Eduardo Frei, formuló durante su estada en España importantes declaraciones al matutino madrileño “ABC”. Dijo Frei: Si el humanismo cristiano y los valores personales cristianos perdieron la batalla en América latina, me parece difícil, que pudieran prevalecer en Asia y el sudeste asiático.” Agregó que si América latina se hiciera comunista, “sería un acontecimiento histórico de tremendo impacto mundial. Europa, el denominado occidente cristiano, no sería después nada más que una isla.”

Frei dibujó un cuadro sobre las tensiones que vive América latina, “que no tienden a disminuir, sino a intensificarse violentamente en los próximos tiempos. Aparecen allí contradicciones,” dijo Frei y aseveró que ellas surgen entre los modernos centros urbanos y la inmensa masa agraria, generalmente misérrima; la divergencia derivada de la existencia de altos niveles culturales y la gran masa de analfabetismo; la difusión veloz de las comunicaciones y las comparaciones subsiguientes.

Frei o latinski Ameriki

Bivši čilski predsednik Eduardo Frei je dal med svojim bivanjem v Španiji madridskemu listu ABC nekaj važnih izjav. Dejal je:

Če bi krščanski humanizem in krščanske vrednosti osebe zgubili bitko v Latinski Ameriki, se mi zdi težko, da bi lahko prevladali v Aziji.“ Dodal je še, da če bi Latinska Amerika postala komunistična, „bi bilo to zgodovinski dogodek, ki bi pretresel ves svet. Evropa kot krščanski zahod ne bi bila nič drugega kot le otok.“

Frei je orisal napetosti, v katerih živi danes Latinska Amerika, „ki se ne manjšajo, ampak težijo nasilno k povečanju. Tam je preveč nasprotstev,“ je rekel Frei in še izjavil, da nastajajo med modernimi mestnimi centri in ogromno kmečko maso, večinoma v veliki revščini; v razhajanju med sloji z visokim kuturnim nivojem in množično nepismenostjo; v hitrem prodoru občil in njim sledečimi primerjavami.

Ob 10-letnici smrti ravnatelja Marka Bajuka

S slovensko politično emigracijo so šle v svet ugledne osebnosti slovenskega javnega življenja: kulturni in prosvetni delavci, umetniki, pesniki, pisatelji, znanstveniki. Ena najmarkantnejših osebnosti je bil pokojni ravnatelj Marko Bajuk, katerega desetletnico smrti bomo obhajali 20. junija.

Ni naš namen podajati njegovega življenjepisa, niti ne njegovega poklicnega dela, ko je kot profesor klasičnih jezikov napisal več odličnih učbenikov. Poudariti hočemo le na njegovo najbolj bogato življenjsko delo, kot skladatelj in pevovodja.

Marko Bajuk je bil od Boga nadarjen glasbenik. V svojih pesmih bo živel, dokler bo živel slovenski narod. Že kot dijak se je začel glasbeno udejstvovati. Tako je bil že na Dunaju 4 leta pevovodja v „Dunajski Straži“. V profesor-skih letih je leta 1919 organiziral v Ljubljani pevsko društvo Ljubljana in bil pevovodja v njem 5 let. Organiziral je dalje „Društvo učiteljev glasbe“ (1922) in mu bil predsednik do leta 1938, ustanovil znani „Učiteljski pevski zbor“ (1923) in ga kot predsednik vodil 4 leta. Že leta 1920 je ustanovil tudi „Pevsko zvezo“ in bil njen pevovodja do leta 1941 ter vodil tudi vse njeno notranje delo. Ustanovil je glasilo Pevske zveze „Pevec“ ter je bil njegov sotrudnik polnih 15 let.

Že v dunajskih vseučiliških letih je organiziral močan tamburaški zbor 32 članov. Pri pevskem društvu Ljubljana je naštudiral in vodil 23 javnih koncertov. Med drugim je izvajal Sattnerjev oratorij „Vnebovzetje“.

V Pevski zvezi je organiziral več večjih pevskih nastopov v Ljubljani in po deželi, pri katerih je pelo 400 do 500 pevcev. Omenjamo samo Foersterjev koncert ob 100-letnici njegove smrti, ko je pelo 80 pevovodij iz vse Slovenije in množični koncert ob Evharističnem kongresu v Ljubljani, ko je pod Bajukovo taktirko izvajalo koncertni spored 2.400 pevcev iz vse Slovenije. To je bil najmočnejši slovenski pevski zbor, ki je sploh kdaj nastopil v zgodovini Slovencev. Na prostem je izvajal Tomčev oratorij „Sedem besed Kristusovih“.

Ljubljanski radio v spomin dr. Ciganu

Rev. dr. Blatnik, ki živi in deluje v Severni Ameriki, nam je poslal sledeče poročilo o pogrebu velikega koroškega kulturnega delavca dr. Cigana. Pismo je datirano še aprila, a smo ga zaradi stavke poštne službenstva v Argentini prejeli šele zadnje dni. Vendar ga zaradi zanimivosti kljub zakasnelosti objavljamo. Takole pravi:

Paterson, N. J. — Bolezen in smrt prof. dr. Franceta Cigana, še prav poseben pa njegov veličastni pogreb v Ljubljani, je bil za slovenske komuniste neprijetna zadeva. Pokojnikovo nesebično delo za vzgojo koroške slovenske mladine, njegovi

Kot glasbenik in skladatelj je pa napisal in izdal naslednja dela: Slovensko pevsko šolo, Prvo slovensko tamburaško šolo, v založbi Pevske zveze je izšla Bajukova knjiga „Mera v slovenski narodni pesmi“. Kot neumoren zbiratelj in zapisovatelj slovenskih narodnih pesmi je ravnatelj Bajuk opravil izredno delo, kajti na stotine in stotine slovenskih narodnih pesmi je rešil pozabe in jih ohranil poznejšim slovenskim rodovom. Tako je izdal 5 zvezkov Slovenskih narodnih pesmi in knjigo „Odmevi naših gajev“ (2 zvezka). Številni pesmi, ki jih je uglasbil, gre v stotine in stotine ter skoro ni koncerta slovenskih pesmi, na katerem ne bi bila kaka Bajukova pesem.

Slovenski pesmi je ostal zvest tudi v izseljenstvu ter je njeno lepoto s svojim zborom širil po vsej prostrani mendoški provinci ter z njo seznanjal domačine.

Slovenec v Buenos Airesu je ostal v najlepšem spominu koncert mendoškega zbora v Buenos Airesu pod njegovim vodstvom 22. maja 1960 v proslavo praznika argentinske svobode. Ne pozaben je ostal nastop združenih pevskih zborov Velikega Buenos Airesa — skupno nad 200 pevcev, ki je pod vodstvom ravn. Bajuka zapel 4 slovenske pesmi tako lepo in mogočno, kakor nismo ne prej in ne pozneje slišali v Buenos Airesu.

Slovinci v Buenos Airesu so se spominu pokojnika oddolžili s tem, da so srednješolski tečaj imenovali po njem. Kakor je pokojni ravnatelj Bajuk vse svoje po delih tako bogato življenje daroval slovenskemu narodu in je s slovensko pesmijo utrjeval in širil slovensko zavest, tako je naš srednješolski tečaj ustanova, v kateri se mladi slovenski rod v izseljenstvu utrjuje v slovenstvu, tako da spoznava slovensko zgodovino, slovenski jezik in slovensko kulturo.

Naj bodo požrtvovalnost, delavnost, idealizem in ljubezen do slovenstva pok. ravnatelja Marka Bajuka našemu mlademu rodu kažipot v življenju. S tem se bodo najlepše oddolžili njegovemu spominu.

uspehi na glasbenem področju in posebno še skrb za ohranitev slovenskih ljudskih popevčic na skrajni narodni meji, kjer hoče tujec vsako sled slovenstva izbrisati, ni moglo iti neopaženo mimo narodno zavednih in za glasbo navdušenih (Nad. na 2. str.)

OSTER NASTOP KARDINALA WYSZYNSKEGA

„BIL BI SRAHOPETEC, ČE BI MOLČAL“

Poljski kardinal Stefan Wyszyński je na praznik Sv. Rešnjega Telesa v Varšavi na prostem daroval sv. mašo ter je v nagovoru na ogromno množico vernikov pozval komunistično oblast naj preneha preganjati vernike in že vendar pokaže pripravljenost izboljšati odnose s Cerkvijo.

Kardinalov govor smatrajo za enega najudarnejših, kar jih je imel v zadnjih mesecih. Dobešedno se je pritoževal nad „nezdavnimi in nepravilnimi poskusi“, da bi dali politični značaj procesu, ki se je bil na Poljskem začel na začetku letošnjega leta, o izboljšanju odnosov med Cerkvijo in državo. „Komunistično časopisje se trudi, da bi odtujilo prebivalstvu smisel normalizacije odnosov, namesto da bi priznalo zakonite pravice Cerkve“.

Kardinal Wyszyński je pozval komunistične vladarje Pojske, naj „že vendar odpro svoja srca“ in prenehajo braniti graditve novih cerkva. Izjavil je, da komunisti še vedno odvrtačo

ljudi od Cerkve in sploh otežujejo versko življenje poljskim državljanom.

„Zaslужil bi, da me imenujete strahopetca, če bi molčal“, je zaklical kardinal Wyszyński. „Zato sem glasen in izpovedujem, kar mi leži na srcu kot težak kamen.“

Kardinal Wyszyński je nato popejal nad eno uro dolgo procesijo vernikov skozi varšavske ulice in mimo oltarjev na štirih velikih trgih, z Najsvejšim v monštranci in pod številnimi banderami in zastavami.

Kardinalov govor proti komunistični oblasti smatrajo opazovalci kot opozorilo režimu, da je silno počasen kljub neprestanim izjavam o izboljšanju odnosov med Cerkvijo in državo. Prve korake v tej smeri je poljski pomunistični režim napravil po velikih nemirih v baltskih pristaniščih lanskega decembra, ko se je policiji z velikimi težavami posrečilo ohraniti položaj pod partijsko kontrolo.

Občinske volitve v Italiji

Na italijanskih občinskih volitvah, ki so mirno potekle minulo nedeljo po vsej državi, je tkim. neofašistična stranka MSI več kot podvojila svoje glasove v primeri z lanskim letom.

Na Siciliji je dobila nad 16% glasov (lansko leto nekaj nad 7%), v Rimu pa se je povzpela nad 17% v primeri z lanskim rezultatom nekaj nad 10% oddanih glasov.

Najmočnejša italijanska stranka, krščanski demokrati, so nazadovale. Na Siciliji so padli od lanskih 40% na 33,7%, prav tako v Rimu, kjer so nazadovale od lanskih 33% na 27% oddanih glasov.

Tudi komunisti so na teh volitvah

nazadovale, dasi ne tako močno kakor krščanski demokrati.

Vodja MSI, 56 letni Giorgio Almirante, je zmagovito izjavil: „Mi smo edini zmagovalci na teh volitvah. Italijanska komunistična partija je bila zaustavljena. Volilci so pokazali, da hočejo obrat na desno, da bi si zagotovili tiste garancije narodnega pomirjenja, reda in korporativnega socializma, ki predstavlja program našega gibanja.“

Na Siciliji so neofašisti tretja najmočnejša stranka za krščanskimi demokrati. Komunisti so drugi. V sicilski provincijski skupščini bodo imeli od 90 sedežev 15 mest, krščanski demokrati 29 in komunisti s svojimi zavezniki 24.

MEDNARODNI TEDEN

Medtem ko v Vzhodnem Pakistanu še vedno prihaja do krajevnih spopadov med uporniki, ki se borijo, kakor trdijo, za neodvisnost Bengalije, in redno pakistansko vojsko, pa med milijoni pakistanskih beguncev, ki so se zatekli v varnost sosednje Indije divja kužna kolera, ki je zahtevala že nad 5000 smrtnih žrtev. Vsled hitrega širjenja te nalezljive bolezni so indijske oblasti resno zaskrbljene za itak rahlo zdravje svojih bednih 550 milijonov državljanov. Z vseh strani sveta prihaja v Indijo pomoč v zdravilih in živežu za pakistanske begunce.

V bližnjem Vietnamu in Kambodži se vojna s komunisti nadaljuje, dasi svetovno časopisje o njej zadnje tedne skoraj ne poroča. Tudi mirovni razgovori v Parizu med severnovietnamsko delegacijo in Amerikanci še vedno trajajo, toda brez uspeha. Opazovalci ugotavljajo, da komunisti vztrajno čakajo na prihodnje ameriške predsedniške volitve, na katerih, upajo, bodo Amerikani izvolili v Belo hišo predsednika, ki bo definitivno zaključil vietnamsko vojno Hanoju v prid.

ZDA so se dogovorile z Japonsko, da ji bodo vrnila tihomorski otok Okinawa do konca prihodnjega leta. ZDA si že gradijo novo nuklearno oporišče na otočju Marshall sredi Tihega oceana.

Kitajski komunistični vladni predsednik Čuenlaj je pretekli teden vodil po Kitajski romunskega komunističnega diktatorja Ceaucescuja, minulo soboto pa je sprejel v avdijenci tudi Titovega zunanjega ministra Tepavca. Opatovale se sprašujejo, če Romunija in Jugoslavija ne iščeta (vsaj moralne) zaslonbe v Pekingu zoper Moskvo, ki vedno bolj upira oči na Balkan zlasti v pričakovanju Titovega odhoda z jugoslovanske politične pozornice in svoje angažiranosti na Bližnjem vzhodu in v vzhodnem Sredozemlju.

STAVKA

Uslužbenci železniške sekcije Ljubljana—Moste so 21. aprila začeli stavkati, ker so zvedeli, da bo aprilska plačila le 80 odstotkov lanskega povprečja. 650 železničarjev v Mostah je s tovarniški zaplro dostop na tovarno železniško postajo. Po dveh dneh stavke so železničarji pristali na sestanek predstavnikov osnovnih organizacij sindikata in komunistov moščanske enote s predstavniki mestnega sindikalnega sveta in s predstavniki železniškega podjetja. Na sestanku so ugotovili, da so morali znižati osebne prejemke zaradi zakona, ki prepoveduje zvišanje plač za več kot 11%. uslužbenci pa so dobili precej več v januarju in februarju. Toda delavci so izjavili, da ne gre, da bi

„Avgust 1914“

Nov Solženicinov roman „Avgust 1914“ je začel v razmnoženini krožiti med izobraženci v Moskvi. Roman opisuje razmere na ruskem bojišču ob začetku prve svetovne vojne.

Solženicin, 52 let star, je bil 1969 izgnan iz sovjetske pisateljske zveze in od takrat naprej ni več priznan kot pisatelj v ZSSR. Lansko leto je dobil Nobelovo literarno nagrado, toda ni prišel ponjo v Stockholm, ker se je bal, da mu ne bi dovolili vrnitve v domovino.

Solženicinova zadnja romana „Prvi krog“ in „Rakov oddelek“, ki opisujeta zapore v stalinistični dobi v ZSSR, sta bila natisnjena in izdana v tujini.

Sovjetska volilna farsa

V ZSSR so bile minulo nedeljo „volitve“ partijskih edinih kandidatov v sovjetski parlament. Volilno farso so morali odigrati tudi trije sovjetski kozmonavti, ki v Saljutu krožijo okoli Zemlje. Dobrovoljsky, Volkov in Pacajev so takole volili: „Pošljamo naše glasove kandidatom neuničljivega bloka komunističnih in nepartijskih kandidatov. Glasujemo za modro notranjo in zunanjo politiko našega velikega novega petletnega plana“.

Tass poroča, da so bili tako sovjeti „spet prvi, ki so volili iz veselja“. Res, kako veličastna je sovjetska demokracija!

LJUBLJANA V SPOMIN DR. CIGANA (Nad, s 1. str.)

šenih mož v sedanji Sloveniji, ki so začeli pokojnika ceniti in njegovo požrtvovalno delo upoštevati. Posebno ga je vzljubil prof. Luka Kramolc, sam Korošec iz bližine Prevalj in profesor glasbe, ki je več koroških narodnih pesmi zapisal in priredil za zborovsko petje. Ko je dr. Cigan zbolel, se je prof. Kramolc zavzel, da mu je Komisija za zamejska vprašanja pri odboru SZDL Slovenije v Ljubljani omogočila večmesno brezplačno zdravljenje v Onkološkem inštitutu v Ljubljani in v zdravilišču v Dobrni.

To pa nekaterim zagrizenim komunistom ni šlo v račun. Neko popoldne je prihrumela pred državno bolnico skupina žensk in vpila: „Kje je tisti belogardist, ki v tej bolnici žre na račun našega ljudstva?“ Hotele so dr. Cigana, ta pa je prav tisto jutro odpotoval v Dobrno. Zdi se, da za ta prijetljaj sploh zvedel ni.

Na pogreb je sicer prišlo tudi nekaj pokojnikovih prijateljev iz Ljubljane, a se nobeden ni upal kaj izpostaviti, le akademski pevski zbor Tone Tomšič mu je zapel Gallusovo „Ecce, quomodo moritur iustus“. Ne časopisje, ne televizija in ne radio se ga niso spomnili in veličastnega pogreba ne omenili. Neki Korošec je vprašal časnikarja, zakaj o pokojniku tako trdovratno molčijo, ko je bil vendar tak kulturni delavec, pa je dobil odgovor: „Bil je izdajalec in vedno je delal proti nam.“ Po pravici je celovški „Naš tednik“ zapisal, da se je ob pogrebu videlo, kako je pokojnik „ostal tuje med svojimi, pa ne po svoji krivdi.“

Morali so priti Korošci v tako ogromnem številu — menda jih je bilo kar blizu tisoč — da so Ljubljančanom

pokazali, kako je treba kulturne delavce spoštovati in jim skazovati hvaležnost za požrtvovalno delo. Niso prišli le Ciganovi pevski zbori in dijaki slovenske gimnazije, kjer je pokojnik poučeval, tudi zastopniki koroških prosvetnih ustanov in na stotine preprostih ljudi iz vseh treh dolin, Roža, Podjune in Zile. Koroško deželno šolsko oblast sta zastopala dvorni svetnik dr. Karel Schmidt in nadzornik dr. Valentin Inzko. Na žalost in na pokopališču so tekmovali, kdo se bo lepše poslovil od dragega pokojnika. G. prof. Miško Brnec, ki ga begunci poznate iz Špittala na Dravi, mi piše v tej zvezi: „Ta narod ne more umreti, preveč je v njem plemenite hvaležnosti in razumevanja za nesebično delo, ki ga kdo vrši zanj.“

Ljubljančani so na pogrebu po dolgih letih zopet slišali govoriti o „katoliški vzgoji“, o „katoliških prosvetnih društvih“, pa zahvalo Mohorjeve družbe salezijancem „za veliko vzgojno delo v Dijaškem domu v Celovcu in za njih skrb za zapuščeno mladino.“ medtem ko v Ljubljani gledajo, kako se komunisti šopirijo v nekdanjem salezijanskem zavodu na Rakovniku in Mladinskem domu na Kodeljevem. Pokojnik je moral na tuje, da je salezijansko vzgojno delo med mladino lahko nadaljeval. Po pravici pravijo starejši ljudje iz Slovenije, ki so bili na pogrebu, da je bil ta pogreb „še po ta starem.“

Velik vtis je ta pogreb naredil tudi na ljubljansko mladino. Ne smemo ji zameriti, če tudi verna mladina doma gleda na nas begunce kot na strahopetce, ki smo se ustrašili „osvoboditeljev“ in „zaradi sodelovanja z okupatorjem“ odšli na tuje. 26 let berejo in slišijo le to, ne smemo jim šteti v zlo, če jim je šlo v možgane. Zdaj pa

na mah vidijo, da pride na pogreb takega „izdajalca“ skoro tisoč ljudi iz sosednje države, potovanje, za katero je treba imeti potni list in vizum, da ne omenjamo velike razdalje in stroškov. Slišijo, kako je ta „izdajalec“ ljubil slovenski narod, in kaj vse je storil, da bi v koroški mladini ohranil ljubezen do slovenskih kulturnih vrednot. Vse to je v njih vsaj načelo dvom nad tem, kar so jim ves čas vtepal v glavo, češ da smo begunci strahopetci in izdajalci slovenskega naroda.

Celovški „Naš tednik“ je pogrebu pokojnega prof. dr. Cigana posvetil skoraj celo prvo stran in vsi drugi koroški slovenski listi so veliko pisali o njem.

Vse to je pokojnikove prijatelje iz vrst članov Glasbene Matice v Ljubljani in strokovnjakov za Koroško opogumilo, da so odločno nastopili in zahtevali spominsko oddajo v Ljubljanskem radiu za 30. dan pogreba. Uspeli so. Oddaja je bila v sredo, 31. marca. Pripravila jo je dr. Zmaga Kumer. Večji del posnetkov pesmi, ki so jih oddajali kot dopolnilo k tekstu, je rajni še sam napravil. Takole so oddajo začeli:

„Bil je med nami mož, kot zmo klen in zdrav. Trd in neomajen, kadar je šlo za slovenstvo, mehak in dober do sočloveka. Skromen in zadržan, kadar je bil deležen pohvale. Neizprosno in bojevit, če je bilo treba braniti koroško pesem. Goreč od navdušenja, kadar je lahko prislulnil ubranem petju, in presrečen, če je mogel zapisati lepo melodijo.“

Človek kar težko verjame, da tako govori komunistični radio o slovenskem duhovniku in še beguncu povrh. Kolikor vem, je to prvi slučaj, da so se doma begunca dostojno spomnili.

Rev. dr. Fr. Blatnik, SDB

Socialni nered je nastal v prvi vrsti zato, ker se je jela izgubljati pravičnost in ne le zato, ker se je izgubljala ljubezen. Zato je pa socialni boj boj za pravičnost. Pravicoljubje je vsakemu človeku takorekoč vrojeno, ker mu je vrojena zavest, da ima človeško naravo, ki je pri vseh ljudeh enaka. Zato pa tudi vsak v živo čuti, če se mu godi krivica. Težko sicer večkrat pogrša ljubezni, toda to ga še ne dvigne k tistemu odporu, kakor če čuti, da se mu godi krivica.

Janez Evangelist Krek, Socializem, 33.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

ZAKONSKI OSNUTEK POLITIČNIH STRANK

V torek, 15. junija, se je v vsej Argentini začel postopek aktualizacije stanovaljskih naslovov državljanov, pod geslom „Narod naj se pripravi na volitve“. Zunanji bombastičnosti seveda ne smemo preveč zaupati. Je to normalen postopek, ki ga zahtevajo okoliščine, kajti od leta 1966, ko so bile vse stranke in seveda tudi volilna komisija in volilno sodišče razpuščene (to je dobrih pet let), je precejšnje število Argentincev menjalo svoja bivališča. Ta postopek skuša nadomestiti sicer bolj hitro, a precej dražje popisovanje, ki je vsekar potrebno, če računamo s tem, da bodo v doglednem času (slaba tri leta) splošne volitve.

Z istim namenom je tudi posebna komisija sestavila zakonski osnutek o obstoju in delovanju političnih strank, ter ga predstavila v analizo predsedniku gen. Lanusseju pretekli petek, 11. junija. Okoli tega osnutka so se vrstila razna ugibanja. Sedaj ga javnost pozna in se o njem in proti njemu precej debatira. Svoboda strank je zajamčena; uzakonjen je popoln politični pluralizem. Obstaja pa v osnutku člen, ki postavlja zahtevo, da mora stranka za zakonit

obstoj šteti v svojih vrstah vsaj 6 tisoč volilcev svojega volilnega okrožja (naj bo to občinsko, provincijsko ali državno). Po tem predpisu bi odpadle nekatere majhne stranke. A to ni po mnenju večine nič hudega. Vsem je še dobro v spominu politična atomizacija, ki je vladala pred letom 1966, ko je na zadnjih volitvah na različnih ravneh nastopilo nad 200 samostojnih strank.

Namen vlade pa je, da se volilci ne atomizirajo, in zato zakonski osnutek predvideva vse možnosti širših povezav. Samostojne stranke (pa tudi tiste frakcije, ki ne bi dosegle zahtevanega števila članov) se lahko povežejo v široke volilne zveze. Vlada računa za dejstvom, da se bodo na teh, tako pričakovanih volitvah čez tri leta, predstavile tri velike zveze, ki bodo tako zagotovile ustavno kontinuiteto in sploh možnost političnega dela, ki ga pred začetkom Revolucionarne dobe Argentina ni imela. S tem bi seveda bil izpolnjen tudi eden izmed namenov, ki si ga je Revolucija leta 1966 zadala. Ostali nameni, zlasti ekonomska stabilizacija, večja socialna pravičnost in gospodarska narodna neodvisnost, pa še vedno delajo vladi silne preglavice. Ni manjše kot nepočakane politične stranke.

Zastave brez rdeče zvezde na Hrvatskem

KDAJ V SLOVENIJI?

V Podravske Slatine v tkim. Socialistični republiki Hrvatski je imela Zvezda borcev NOV prve dni maja t. l. zborovanje, ki se ga je udeležilo po pisanju komunističnega poročevalca „nad 600 borcev“. Na zborovanju so „v celoti podprli sklepe brionske seje, govore tovariša Tita in predlagana ustavnopolnila“ (ko je Tito rohnal, da bo vrgel iz partije vse, kar ne spada vanjo, da ni prazna pištola, ampak, da ima še dosti municije, itd — op. ur.), doživeli pa so nemajhno presenečenje, ko se je „pred njihovim dvoriščem, ne-

vse posledice predčasne in previsokega povišanja osebnih dohodkov nosili samo delavci. Ustrezna rešitev, kako to izpeljati, pa je stvar vodilnih oseb v železniškem podjetju. Delavci so po večurnem pogajanju sprejeli pogajnilo in se 23. aprila vrnili na delo.

Iz nejasnega poročila v časopisju moremo sklepati, da povišek ni bil za vse enak, izravnavo oz. znižanje dohodkov pa naj bi nosili vsi enako.

Dr. Zorčeva pot k počitku

Veder zgodnjezimski dan v okolici Buenos Airesa. Takale je doma jesen. Sončni žarki rahlo naslanjajo svojo obzirno toplino na zakasnelo cvetje. In rože se hvaležno smehljajo zvedavemu pogledu utrujenega meščana. Ne tiste z vencov. Onele v gredah, ki vsej žalosti naključ brste svoje življenje otprli naravi v pogum in užaloščenemu človeku v tolažbo. S svojimi toplimi barvami se še jesensko listje vključuje v kompozicijo pričevanja o nenehnem sosledju v obstajanju, čeprav se vsa rast pripravlja k negibnosti — ali nemara prav zaradi tega. Omrtvelost ni smrt. Je le počitek. Spočivanje pa je zagon v tvornost, v nova nastajanja in dejavnosti.

Gospod, obudi ga v novo življenje! Božja njiva. Tejle bi lahko rekli vrt. Vrt v pampi. Ali travnik v polju. Za to naravo so drugačena merila, kot jih poznamo za našo domačo. Njeno velikodušje se tod kaže v razsežjih, manj pa v aglomeraciji raznolikosti in množestvenosti na utesnjenem prostoru. Zadovoljuje se z bolj na redko posejanimi dekoracijami. Mi že tudi. Zato pa jih postavljaja bolj na vidik in so bolj opazne.

Iz nekakega razsežnega preddvorja in — mogli bi reči — z gostoljubnim videzom, se na sredi odpirajo vrata v domačijo rajnih. Nenavadno oblikovani spomeniki se skladno urejajo v ambientacijo njih počivališča. Sem pa tja kak nizek križ med višjimi čokati oblikami stožčasto zožujočih se kamnitih gmoč. Kot da res silijo v novo življenje s svojimi ošiljenimi vršiči. Tja nekam proti nebu. Človek bi sedil, da jih gnete kaka otroška roka. Še vsa nedolžna, tudi še neuka, a pristna. Druga polovica ograjenega prostora je še prazna trava. Le nekaj vejastega drevja je vzniklo iz tal. Kot da ga je kak slikar vrtal s par potezami v svojo skicirko, da bi dal risbi liričen pridih. Vendar vidim: samozavestno se to vejevje maje in ozira krog sebe v lahnem vetriču; ve-

da je nastavek mogočnemu deblu. Res, vse klije k novemu življenju na tej pristavi. Kot da tukaj ni smrti.

Bolj je bila občutna prejle v luhanški baziliki. Morda zaradi hladne mrčnosti v njej v tej letni in dnevi dobi? Morda zaradi obrednih molitev, ki jih je gospod Stanko obzirno zmoli v tuji govorici? Nekaj pretresljivo borgega me je tamkaj objemalo okrog srca. Šele, ko nas je duhovnik ob zaključku obreda vpeljal v molitev za rajnega z Oče naš ... se je zazdelo, da gredo naše prošnje vse tja čez glavni oltar do Brezjanske Matere, da je le-ta stopila med nas in da slovo v tujini le ni tako brezupno trpko. Kot da smo premagali zlostestje smrti in iz nje same zdramili klicu trajanja preko nje.

Prav je tako. V božjem Hramu intimo soočenje s smrtjo ob slovesu od prijatelja; na Njegovi Njivi prepričljiv vzrok k tolažbi, pogumu in veri v Njegovo modrost. Zdi se, da prehaja tukaj turobnost psalmov v veličastje zmage. Saj ne utegnemo razmisliti kakšne. Vendar zmage. Celo glas gospoda Skvarče je zdaj vedrejši, spodbudnejši, ko odgovarja monsenjorju.

Narahlo odlože prijatelji in dva zeta truplo v krsti ob izgrebnem jamo. Prav tako narahlo zdrkne z vrvi — in se vleče k počitku. Napeti trenutki molka. Odlomki časa, stisnjeneja v neoblegeno pričakovanje. Česa? Spet ne vem. Ni časa za premislek in definicijo. Vem pa, da je vsem enako.

Prenagljeni grobar odvzre lopato prsti. Votlo nam useka po duši odjek s krste. To boli. V tem spusti Katja prgišče zemlje. Nežno se usuje nad truplo iz njenih rok. Kot poljub v slovo, morda v zahvalo, ali nemara hčerina prošnja v oproščenje za otroške prešernosti.

Iz duš se bolečina umika spominom, ko ustavi monsenjor Orehar grobarjevo roko in prosi v imenu verskega občestva nebeške gostoljubnosti za rajnega.

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA. — Izdelali so osnutek novega zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, ki bo nadomestil prejšnjega iz leta 1949. Osnutek bodo predložili slovenski skupščini v uzakonitev. Novi zakon o SAZU daje na prvem mestu večji pomen znanstveno-raziskovalnemu delu.

LITIJA. — Moški pevski zbor „Lipa“ je proslavil 85-letnico obstoja zbora z jubilejnim koncertom. Skupno z jubilantom so peli še basist Ladko Korošec ter zbora „Zvon“ iz šmartnega in „Loški glas“ iz Kisovca. Na slovesnosti sta govorila dr. Anton Slodnjak in dr. Ladislav Lajovic o čitalniški dobi in o Luki Svetcu, ustanovitelju litijskega bralnega in pevskega društva.

LJUBLJANA. — Letošnjo sezono je Koncertni atelje Društva slovenskih skladateljev zaključil s koncertom pianista Ačija Bertoneja. Pianist je izvajal Merkujevo Epistolo Lojzetu Lebiču, Massianovo La première communion de la Vierge, Matičičeve Tri etude za levo roko, Ramovševe Sarkazme, prvo izvedbo Limite Pavla Mihelčiča in Ravelove skladbe A la manière de Borodine et Emmanuel Chabrier in Ondine. V ateljeju pa je ob tej priliki razstavljala Miša Pengov slike zadnjih treh let.

LJUBLJANA. — Akademski pevski zbor „Tone Tomšič“ je praznoval 25-letnico. V časopisju so sicer omenili, da je prejšnji APZ nastal že leta 1926 in da je pod vodstvom Franceta Marolta dosegel velike uspehe, ter pripomnili, da je obstojal do leta 1942, ko je OF zapovedal kulturni molk.

DOLENJSKE TOPLICE. — Kmetijska zadruga Krka Novo mesto je takoj po vojni dobila v okolici Toplice precej zemlje, najbolj navdušeni kmetje pa so tudi sami vstopali v zadrugo in poudarjali zadrugi svojo zemljo. Ker pa zadruga ni obdelovala vseh polj, jih je začela prodajati — prejšnjim lastnikom — ali pa jih daje v najem. 77-letna Marija Kolenc iz Kočevskih Poljan, ki je med prvimi podarila svojo zemljo zadrugi, je sedaj zvedela, da ji zadruga ponuja v odkup tudi zemljo, ki jo je — vsaj tako je Kolenčeva mislila — zadržala zase. Po pomoti pa je bilo kar vse prepisano za zadrugo. Breg pred hišo so ocenili na 50 din kv. meter, za vinograd pa po 120. Strokovna komisija je nato znižala ceno na 10 din za breg in 20 din za vinograd, ki je po pomoti prepisan na zadrugo. Dopisnik Dela poudarja, da to ni edina krivica, ki so jo utrpeli partizanske družine, — trije sinovi Kolenčeve so padli kot partizani — in da ljudje čudno gledajo postopanje zadruge.

LJUBLJANA. — Film „Maškarada“

je končno le dovoljen. Tretjo občutno skrajšano inačico filma Boštjana Hladnika je komisija za pregled filmov odobrila soglasno. Navzočih pa je bilo le pet članov komisije, štirje si niso mogli ogledati filma iz „opravičenih razlogov“. Film je zbudil v Sloveniji veliko prizorov, s katerimi je prej komisija utemeljevala prepoved.

MARIBOR. — 23. mednarodni esprantski železničarski kongres je zbral v Unionski dvorani v Mariboru 700 delegatov iz 18 držav. Kongres je bil od 16. do 21. maja.

LJUBLJANA. — Na Gospodarskem razstavišču so 15. maja odprli že deseti sejem Alpe-Adria, na katerem razstavljajo poleg slovenskih podjetij še podjetniki s Koroške in iz Julijske krajine — Furlandije. Razstavljalo je več kot 860 razstavljalcev. V listih so zapisali, da slovenska prestolnica s temi sejmi ponovno dobiva ugled, ki ji ga je med obema vojnama ustvaril takratni ljubljanski velesejem.

KOPER. — Slovensko zdravniško društvo je imelo sredi maja v tem obmorskem mestu občni zbor, ki je potekalo v znamenju 110-letnice obstoja društva ter 40-letnice izhajanja „Zdravstvenega vestnika“. V poročilu predsednika društva je bilo tudi povedano, da pramanjkuje v Sloveniji okrog 400 zdravnikov. Prav zaradi pomanjkanja zdravnikov se društvo zavzema za graditev medicinske fakultete, da bi mogla sprejeti več slušateljev. Strokovni del pa je obsegal razne teme pod naslovom „Morje in zdravje“.

Umrlj so od 13. do 16. maja:

LJUBLJANA. Ana Carnelutti, vdova lekarnarja, Jože Čergan, up., Malči Pire r. Nosan, Alojzija Gornik, Ivan Brunček, železničar (smrtna nesreča), Majda Černe, šef oddelka Jugotekstil, Ivan Stančič, čevljar, mojster, Avgust Marenčič, up., Franciška Jakop r. Grm Albina Preželj r. Novak, up., Irma Tomšič, str.

RAZNI KRAJI. Marija Gorkin, up., Bled; Jožef Šutar (71), Mengeš-Domžale; Alojzija Pivk r. Pintar (68), Sv. Duh; Rozalija Širok, up. (84), Litija; Leopold Zorič, kol. m., Krško; Albin Kotar, elektromonter, Metlika; Franc Šinkovec, čevljar v p., Sela pri Šmarju; Franc Kavčnik, strojev. v p., Notranje gorice; Stane Strgulec, škofja Loka; Slavka Štromajer r. Šorn, Kranj; p. Gabriel Planinšek OFM, zlatomašnik in dolgoletni župnik pri Materi usmiljeni v Mariboru; prof. dr. Otmar Pirkmajer (83), Celje; Ivan Dornič, polkovnik v p., Koper; Terezija Kanduti, Celje, Viktor Preskar, Podsreda; Terezija Jare r. Ancelj, Bled; Ivan Žibert, kretnik, Borovnica.

se šele razrašča bršljan, drobnolistnati bršljan, kakršen mu je bil všeč.

Morda pa je vam vseeno, kje in kako. Morda je le naši bolečini za vami lažje v lepem in prijetnem. Morda. Prav gotovo pa so vam prijetnejši vaših dragih vedri spomini nanje kot pozdravi žalosti in nesreče.

Tako kot jaz, se nemara sleherni tvorjih današnjih svatov poleg tebe spominja tudi svojih. Pomrlj in kakorkoli pobitih. Ne iz sebičnosti ali nepozornosti do tebe. Glej, vsi, ki se jih spominjamo, so z nami vred zdajle ob tebi, in skupaj z nami te pozdravljajo.

Kot vselej na taki poti, čujem tudi danes molk zvonov. Ni jih, glasov zvonjenja, na tukajšnjih potih k počitku. Vsakokrat me ta molk tišči, kot da se nekaj ne more povsem sprostiti, čeprav sili na plan. Ta občutek obstaja vse dokler se ne oglasi naša pesem v pozdrav. Doma ali v cerkvi ali ob gomili. Tebi pa pravkar pripoveduje dr. Tine Debeljak, zastopnik Slovenske ljudske stranke, ko je prav zdajle po naključju zadonela bližnja tovarniška sirena, kako sta pred petdesetimi leti skupaj spremeljala 'tvojega velikega strica' dr. Ivana Tavčarja in so mu v slovo trobili visoki lovski rogovi. Že sam spomin na daljno pesem rogov sega čez dalj in čas prav do semkaj. Ne sodobno rezek zvok bližnje sirene, temveč topli zven domačega roga z Visokega izza pol stoletja naj ti bo naša pesem v slovo.

Ne bo mi žalosten spomin na Jau-regui. Po naše Hauregi. Zveni kakor npr. macesni, ali gabri. Zato rekam že danes bodočemu drevju, ki bo zraslo iz današnje vejčevje — hauregi. Ne zaradi naselja Jau-regui, ki ga ne poznam in ne vem zanj. Zaradi te Nive, ki se ji bolj prilaga oznaka počivališče kakor pokopališče. Blagoslovljen pokoj tedaj in Bog s tabo tod v zatijšu hauregov, dragi Vinko, pa srečno pot do Njega. Če moreš, izprosi kake milosti svojim in vsem, ki smo v narodu še ostali. Prej ali slej se bomo vsi sešli. Tedaj se ti zahvalim za tvojo priprošnjo.

dp.

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Osebnostne novice

Krsti. V nedeljo, 13. t. m., je bil krščen v Slovenski kapeli Janez Gabrijel Dobovšek, sin inž. Jerneja in ge. prof. Jane roj. Peternel. Botra sta bila ga. Pavlina Dobovšek in Jože Peternel. Krstil je g. Franc Urbanija.

Krščena je bila v Transradiu Helena Magda Selan, hči Ivana in ge. Majde roj. Levar. Botrovala sta gđc. Kristina Gredar in Janko Levar. Krstni obred je opravil dr. Alojzij Starec.

Zakrament sv. krsta je prejela Marija Olga Grošelj, hči Sebastijana in g. Rezke roj. Močnik. Botrovala sta ga. Rozka Kavčič in Franc Močnik. Krstil je v Slovenski kapeli g. dr. Alojzij Starec.

Zvezni sestanek SDO in SFZ

Vsako prvo nedeljo v mesecu se zbira naša mladina, dekleta in fantje, k mladinski maši v Slovenski kapeli. Po maši, pri kateri mladi z navdušenjem sodelujejo, so v mali dvorani sestanki. Junjski je bil posvečen našim junakom ob 26-letnici njihove mučeniške smrti. Sestanek je vodil Miha Stariha, predsednik SFZ. Dekliški zbor iz Castelarja je pod vodstvom ge. Anke Gaser zapel več pesmi. S pevsko točko je sodeloval tudi zbor iz Berazateguija, ki ga že vrsto let vodi g. Jože Omahna. Gđc. Zorka Grisova iz Slovenske vasi, tajni-

DRUŠTVENI OGLASNIK

Fotografе, ki so posneli slike na junijskih spominskih proslavah, prosimo, da poklonijo po en izvod najvažnejših posnetkov Zedinjeni Sloveniji za njen arhiv.

Seja upravnega sveta ZS ob 25. junija ob 20 v mali dvorani Slovenske hiše.

Seja učiteljskega oddelka ZS ob 30. junija ob 19.30 v prostorih ZS. Vabljen vse učiteljstvo, zlasti tisti, ki poučujejo 1. in 2. razred, ker bo razgovor predvsem o pouku v teh dveh razredih.

OBVESTILA

PETEK, 18. junija 1971:

V Slovenski hiši ob 20 predava na prosvetnem večeru Zedinjene Slovenije dr. Echazú: Mamila, vzroki in posledice. V Slovenskem domu v San Martinu bo ob 18.30 na sestanku Lige žena Mati predaval g. Ivan Korošec „Iz obiska v Vetrinju“ s filmom. Vabljeni tudi možje.

SOBOTA, 19. junija 1971:

V Slovenskem domu v San Martinu ob 19.30 skioptično predavanje g. Lojzeta Erjavca o lepotah Slovenije (tretji del: Štajerska), o ostalih delih Jugoslavije in Evrope ter povratek v Argentino.

V Slovenski hiši ob 20 II. kulturni večer SKA. Debata na predavanje dr. Gogale o Problematiki politične emigracije v luči cerkvenega nauka.

NEDELJA, 20. junija 1971:

Na Pristavi po sv. maši praznovanje očetovskega dne, ki ga pripravljata mladinski organizaciji skupno s šolsko mladino.

V Slovenski hiši tradicionalna Alojzijevega proslava slovenskih šolskih otrok. V cerkvi sv. Jožefa Pompejskega ob 17 slovenska služba božja ob obletnici smrti msgr. Janeza Hladnika. Molitve in položitev venca na grob.

V Slovenskem domu v Carapachayu ob 11.30 maša in Spominska proslava. V Našem domu v San Justu ob 20 Zimski večer. Šaljivi prizor čudna snuba. Sodeluje Planika.

ČETRTEK, 24. junija 1971:

V Slovenski hiši ob 16.30 spominska proslava za padle domobrance, ki jo proslava za padle domobrance, ki jo priredi Zveza žena in mater. — Po proslavi seja širšega odbora Zveze, katere naj se vse odbornice gotovo udeležijo.

PETEK, 25. junija 1971:

V Hladnikovem domu v Slovenski vasi ob 20 igra REKA.

SOBOTA 26. junija 1971:

V Slovenski hiši ob 18.30 praznovanje očetovskega dne otrok Jugličeve šole v Slomškovem domu Spominska proslava. Pričetek ob 18 s sv. mašo za vse padle žrtve komunizma.

V Slovenskem domu v San Martinu točno ob 20 predavanje za mladino.

NEDELJA, 27. junija 1971:

V Slovenskem domu v San Martinu po maši ob 10 spominska proslava za žrtve vojne in revolucije.

V Našem domu v San Justu ob 10 domobranska proslava.

V Slovenski hiši ob 10.30 sv. maša, nato občni zbor Slovenskega zavetišča dr. Gregorija Rožmana.

Na Pristavi ob 16 redni občni zbor društva Slovenske Pristava.

V Hladnikovem domu v Slovenski vasi ob 16 igra REKA.

SKAD priredi izlet na Ezeizo. Zbiranje na Rivadaviji v Liniersu pod mostom ob 9.

V Slovenskem domu v San Martinu popoldne koline.

NEDELJA, 4. julija 1971:

V Slovenski hiši žegnanje.

3. kulturni večer Slovenske kulturne akcije bo v okviru glasnega oddelka v soboto 26. junija 1971 ob osmih zvečer v veliki dvorani Slovenske hiše s predvajanjem moderne kantate poljskega skladatelja Kristofa Pendereckija: Trpljenje in smrt našega Gospoda Jezusa Kristusa po Lukežu. Večer bo v slogu audiovizualnega koncerta s sodasnimi projekcijami diapozitivov najslavnejših križevih potov; je pa hkrati tudi počastitev slovenskih domobranskih herojev iz junija 1945, ki jim bo v spomin spregovoril pesnik France Papež. — Vstopnina je 2 nova pesa.

Vsak teden ena BORI

Srečko Kosovel

Bori, bori v tih grozi,
bori, bori v nemi grozi,
ori, bori, bori, bori.

Bori, bori, temni bori,
kakor stražniki pod goro,
preko kamenite gmajne
teško, trudno šepetajo.

znam oseb, ki so pripravljene dati kri v nujnih slučajih. — Naloga vse Zveze je, zbrati denarna sredstva za oskrbo potrebnih in tudi dobiti osebe, ki so pripravljene obiskovati kakega bolnika ali dati kri. Doslej je Zveza pomagala v 25 primerih. — Denarna sredstva so nam prinesle tele akcije in prireditve: Velikodušen dar božičnih motivov za razglednice akad. slikarice Bare Remec; umetniške kartice s svetopisemskim motivom o čudežni pomnožitvi kruha in rib po dobroti umetnika g. Andreja Maleka; za oboje nam je tisk širokorsno podarila tiskarna Talleres gráficos Vilko. — Dalje; dobrodelni sejem na letošnji čajanki, ki nam je dal tudi mnogo moralne opore. — V načrtu je koncert mladinskega pevskega zbora pod vodstvom ge. Marije Fink - Geržiničeve, ki je velikodušno ponudila izvajanje mladih grl v prid našemu socialnemu skladu.

Vse rojake vabimo, da po svojih močeh podpro naše delo. Možnost imate tudi, da se pri naših zastopnicah prijavite kot redni podporni člani.

Za razumevanje pri našem delu vsem že vnaprej: Bog plačaj!

Društva Slovenska pristava

sklicuje

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

v nedeljo, 27. junija 1971, ob 16 v društvenih prostorih, Monte 1851 Castelar.

Dnevni red:

- Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora
- Poročili društvenega odbora in nadzorstva.
- Predlogi.
- Slučajnosti.

Po društvenih pravilih bo občni zbor sklepčen ob vsaki udeležbi eno uro pozneje, kot je bil sklican.

Vljudno vabimo in prosimo vse rednee in ustanovne člane, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo.

Društveni odbor

V petek, 25. junija ob 20 in v nedeljo, 27. junija ob 16

v Hladnikovem domu v Slovenski vasi

HALBE:

REKA

drama v treh dejanjih

Režija in scena: S. Reven

Cene zmerne!

Društvo Slovenska vas

DNE

18. 7. 1971

OB 17

KONCERT

V DVORANI

SLOVENSKE

HIŠE

IZVAJA ZBOR „SLOVENSKE MLADENKE“

Sklic drugega rednega občnega zbora

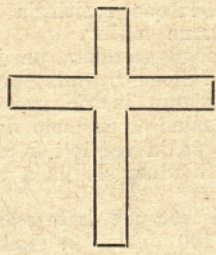
Odbor slovenskega zavetišča z uradnim naslovom „Asociación Doctor Gregorio Rožman“ sklicuje na osnovi členov 30 in 33 pravil odobrenih po Secretaria de Estado de Justicia de la Nación z dekretom šte. 1680 z dne 12. septembra 1969.

DRUGI REDNI OBČNI ZBOR

ki se bo vršil dne 27. junija 1971 ob 10.30 v prostorih Slovenske hiše, Ramón Falcón 4158, Capital Federal, z naslednjim dnevnim redom:

- Čitanje, razpravljanje in odobritev poročila odbora, računskega zaključka, poročilo preglednikov računov za poslovno dobo od 1. aprila 1970 do 1. marca 1971.
- Volitev treh prisotnih članov za sestavo volilnega odbora, ki bo izvršil in potrdil volilni izid volitev po členu 38 pravil.
- Volitev novih odbornikov in njihovih namestnikov in revizorjev po členih 18, 19, 26, 27, 28 in 17 pravil.
- Sprememba člena 43 pravil.

Opomba: 1. Če ob napovedani uri ne bo prisotno nadpolovično število članov, se bo vršil pol ure kasneje občni zbor ob vsaki udeležbi članov. — 2. Po členu 42 pravil se objavlja spisek članov na razglasni deski na sedežu društva. — 3. Po členu 35 pravil je treba predložiti kandidatne liste 10 dni pred začetkom občnega zbora predsedniku ali tajniku društva.

Umril je v petek, dne
11. junija 1971,
v Lujanu, po daljši bolezn
— previden z zakramenti
za umirajoče
odvetnik, gospod

dr. Vinko Zorc,

Pokopali smo ga na pokopališču Jauregui pri Lujanu. Njegov spomin in zgled naj nam bo v bodrilo!

Za njim žalujejo

v Argentini: soproga Olga roj. Rudež
hčerke: Katja por. Kobi
Miša por. Rus
Olga por. Newland
zetje: dr. Drago Kobi
Srečko Rus
Leonardo Newland
vnuki: Marijanca Rus
Karel, Anton, Andrej Newland

Sorodniki v Evropi: rodbine: Zorc, Tavčar, Rudež, Kosler.

Ob tej priliki se toplo zahvaljujemo vsem, ki so pokojnemu pomagali v bolezni in mu lajšali trpljenje. Posebna zahvala sestram Peterneleovim: gospem Anici Marinič, Marici Golob, Cilki Hronsky ter g. Jožetu Peternelu in družini.
Lep „Bog plačaj“ g. delegatu Antonu Oreharju za molitve ob grobu in za bodrine in globoke besede tolažbe; g. Stankotu Škvarči za molitve v baziliki in za vodstvo pogreba; č. gospodom Ivanu Jeretini, p. Cirilu Petelinu, P. Marcos de Jauregui in Hermanos Maristas de Luján za asistenco pri pogrebu. Ob odprtem grobu so se poslovili od pokojnega njegov osebni in družinski prijatelj g. Feliks Urankar, v imenu Slovenske demokratske stranke; g. Božo Stariha, predsednik društva Zedinjena Slovenija, v imenu slovenske skupnosti v Argentini, in pokojnikov prijatelj g. dr. Tine Debeljak, ki se je poslovil od njega v imenu Slovenske krščanske demokracije — SLS in Narodnega odbora. Vsem govornikom smo globoko hvaležni za njihove spodbudne in tolažilne besede.
Zahvaljujemo se vsem, ki so se udeležili pogreba, pokojnega spremljali na zadnji poti in nam izkazali sočutje — posebno ribniškim rojakom.

Ker želimo, da naj bo spomin na pokojnega počaščen z dobrimi deli, smo odklonili cvetje in vence. Zato se prav posebno toplo zahvaljujemo vsem, ki so v ta namen darovali za zavetišče škofa Rožmana.

Olga, soproga
in hčerke.

Ob osmini smrti bo sv. maša zadušnica v soboto, dne 19. junija, v Slovenski hiši na Ramón Falconu 4158 v Buenos Airesu ob 17 popoldne.
Sv. maša kot „trideseti dan“ za pokojnega pa bo istotam dne 3. julija 1971 ob 19 popoldne.

Predno vzamete posojilo, menjate ček ali menico, oglasite se pri nas. To vam svetuje

Kreditna zadruga

S. L. O. G. A.

(Cooperativa de Crédito Ltda.)

Bmé Mitre 97

T. E. 658-6574

Ramos Mejía

Uradne ure: ob torkih, četrkih in sobotah od 16—20.

Posojila z osebno garancijo, menjava čekov in menic, pod zelo ugodnimi pogoji.

Slovenski dom v San Martinu

vabi vse rojake in rojakinje na domače

KOLINE

v nedeljo, 27. junija.
Sodeluje orkester PLANIKA

Krvavice in pečenice, ki jih bo pripravil naš priznani mojster g. Miklavc, bodo na razpolago za dom že v soboto, 26. jun. od 15 dalje.

Naš dom

San Justo

20. junija 1971

ZIMSKI VEČER

Šaljivi prizor: ČUDNA SNUBCA

Začetek ob 16.

Sodeluje orkester PLANIKA

PORAVNAJTE ZAOSTALO NAROČNINO!

V Slovenskem domu v Carapachayu bo v nedeljo, 20. junija ob 11.30 sv. maša za padle žrtve. Po maši

spominska proslava

nato kosilo za člane in prijatelje.

Lepo vabljeni!!

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

špecialist za ortopedijo
in travmatologijo

Ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17 do 20

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed
Zahtevajte določitev ure na
telefonu 49-5855

Spominska proslava

v Slomškovem domu bo v soboto,
26. junija, ob 18 s sv. mašo za vse
žrtve komunizma.

Z žalostjo naznanjamo, da nas je dne 11. junija 1971 v 77. letu starosti za vedno zapustil naš dolgoletni član in prijatelj, gospod

dr. Vinko Zorc

podpredsednik Slovenske demokratske stranke

Pokojnika smo istega dne spremili na zadnji poti iz Lujana v Jauregui ob navzočnosti sorodnikov, prijateljev ter zastopnikov strank in društev, katerim izrekamo svojo zahvalo. Posebej se zahvaljujemo delegatu msgr. Antonu Oreharju, predstavniku Slovenske krščanske demokracije g. dr. Tinetu Debeljaku in predsedniku društva Zedinjene Slovenije g. Boži Starihu za njihove poslovilne besede.

Vsem sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje.

Slovenska demokratska stranka

Aleksander Solženicin

En dan Ivana Denisoviča

Spodaj so pravkar zamešali celo maltarko. Ne kaže nič drugega, zidajmo dalje. Če ne izpraznimo maltarke, jo lahko jutri pošljemo k vragu, v njej bo malta okamenela, z nobenim krampom je ne spraviš ven.

— No, fantje, ne podajmo se! — poziva Šuhov.

Kilgas se je razjezil. Nima rad alarna. Vendar hiti, ne gre drugače!

Od spod je pritekel Pavlo, vpregel se je v nosilke, ometačo ima v roki. Pomagal bo zidati. Zdaj jih bo pet.

Glej stike, da ne bodo prazni! Že vnaprej meni Šuhov, kam bo legla opeka ter sune Aljoši kladivo:

— Ná, odsekaj tukaj, postrugaj!

Naglica ni nikoli nič prida. Zato Šuhov zdaj, ko vsi hite, noče hiteti, temveč preverja zid. Senjko je poslal na levo stran, sam pa je šel na desno, h glavnemu vogalu. Če ne bo stena ravna ali če pokvarimo vogal, bo samo zguba in jutri bomo ves dopoldan samo popravljali.

— Stoj! — vzame Pavlu opeko in jo popravlja. Ko je z vogala ošinil zid, je pri Senjki zapazil odklon. Pognal se je tja in z dvema opekama odstranil napako.

Kapitan je privlekel nosilke kot poslušen konj.

— Še za dve nosilki je malte! — poroča glasno.

Komaj se drži pokonci, pa le vleče. Nekdaj je imel Šuhov podobnega konja.

Zelo ga je varoval, potem se mu je pretegnil. Odrli so ga.

Tudi zgornji kraj sonca se je skril za zemljo. Brez Gopčika vemo, da so brigade ne le odnesle orodje v shrambo, ampak so se tudi že v trumah napotile k čuvajnici. (Tako po signalu se nihče ne odpravi tja, ker ni tepcev, da bi tam zmrzovali. Najprej sedé v ogrevalnicah. Potem pride trenutek, ko se brigadirji dogovore, in tedaj se vse brigade valijo h glavnim vratom. Če se ne bi domenili, bi arestanti kar naprej sedeli v ogrevalnicah, magari do polnoči — tako trdovratno je to ljudstvo!)

Tudi brigadir se je zavedel položaja. Sam vidi, da zamujajo. Prav gotovo ga skladiščnik orodja na vse viže preklinja.

— Eh! — kriči Tjurin. — Kdo bi se emeril za prazen dr... Nosači! Dol, k maltarki! Postrgajte jo do dna, in kar zberete, odnesite v tistole jamo in nakidaje snega povrhu, da ne bi kdo opazil. Ti, Pavlo, vzemi dva fanta in poberi orodje ter ga oddaj v shrambo. Gopčik ti prinese še tri ometače, ko izpraznimo tale nosila.

Fantje so se zavrteli. Šuhovu so iztrgali kladivo, odvezali zidarsko vrstico. Nosači in dostavljalci so se zapodili po stopnicah dol, tu ni več posla zanje. Ostali so samo trije zidarji: Kilgas, Klevšin in Šuhov. Brigadir se spreha, ogleduje, koliko so storili. Zadovoljen je.

— Dobro smo delali, kajne? Samo polovico dneva praznoprav. Brez dvigala in drugih ceremonij.

Šuhov vidi, da je Kilgasu ostalo le malo malte, in žal mu je, če bi v shrambi zmernjali brigadirja zaradi ometača.

— Poslušajte, fantje, — pravi Šuhov, — oddajte keke Gopčiku. Ostane le moja, ki ni zabeležena, z njo bom dozidal ostanek.

Brigadir se smeje:

— Povej, kako naj te izpustijo na svobodo? Saj se bo taborišče emerilo po tebi!

Tudi Šuhov se smeje. Polaga opeko. Kilgas je izginil z ometačimi. Senjka podaja Šuhovu zidake, Kilgasovo malto sta stresla v svoje korito.

Gopčik že leti čez planoto k shrambi — orodjarni, da bi dohitel Pavla. Čeznjo gre stočetrta, sama, brez brigadirja. Res ima brigadir veliko moč, toda spremna straža ima večjo. Zamudnike zapišejo in zapro čez noč.

Pri čuvajnici je že vse črno. Množica se je zbrala. Zdi se, da je tudi straža na mestu in šteje jetnike.

(Pri odhodu štejejo dvakrat, prvič pri zaprtih vratih, da bi vedeli, če jih sploh lahko odpro, drugič pri odprtih vratih, ko skozenje korakajo jetniki. Če straži in čuvarjem zamiglja pred očmi štejejo tudi onkraj vrat.)

— Hudič naj vzame malto! — odmahne brigadir. — Vrzi jo čez zid!

— Pojdi, brigadir! Pojdi, tam si bolj potreben! — (Šuhov mu navadno pravi Andrej Prokofjevič, toda zdaj ga je delo izenačilo z brigadirjem. Ne bi trdil

da je le mislil: „Enaka sva si“, vendar je čutil, da je tako.) Za brigadirjem, ki je s širokimi koraki zapuščal prvo nadstropje, je poslal še šalo:

— Ali ni to svinjarija, da je delovni dan tako kratek? Komaj se lotiš dela, že moraš nehati!

Z glušcem sa ostala sama. Z njim se ne naklepečeš, pa kaj bi govoril, ko je pametnejši od drugih, brez besede razume.

Tlesk! zleti malta. Tlesk! se uleže zidak. Pritisnila sta, preverila. In tako je šlo: malta, zidak, malta, zidak...

Seveda, brigadir je dovolil, da vržeta brez usmiljenja malto čez zid. Vendar je ustvarjen Šuhov tako bedasto in osem let taborišča ga ni predrugačilo, da mu je žal vsakega predmeta in vsakega dela, če bi propadlo brez haska.

Malta! Zidak! Malta! Zidak!

— Ná hudič, konec! — kriči Senjka.

— Teci! —

Zagrabil je nosilke in — že je izginil!

Toda Šuhov si ni mogel kaj, pa če bi ga preganjala straža s psi, da ne bi hitro stopil nekaj korakov nazaj ter si ogledal zid. Od tod je videti v redu. Potem je stekel k zidu, se nagnil čez, pogledal na levo in na desno. Raven je, gladek! Še so natančne njegove oči, še se roka ni postarala.

Potem se je pognal.

Senjka je medtem že izginil iz hale in teče po hribčku navzdol.

— Daj, daj! — se obrača.

— Teci, takoj pridem! — mu maha Šuhov.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare

Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires

T. E. 69-9503

Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,

dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj

in Tone Mizerit

Correo
Argentino
Central (B)

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 1.086.173

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1971: za Argentino \$ 3.500.—. Pri pošiljanju po pošti \$ 3.600.—. — ZDA in Kanada 13 USA dolarjev; za Evropo pa 15 USA dolarjev za pošiljanje z avionsko pošto. — Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213

JAVNI NOTAR FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. 2

T. E. 35-8827

Nove plošče in knjige iz Slovenije

SIMON RAJER

Tucumán 1561, 7. nadstr. p. 49

T. E. 46-9440

Urađuje od 9—12 in 15—19

(Dalje prihodnjič)